

Пересоляк О.В.

*аспірант кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
юридичного факультету*

*ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
e-mail: oksanaperesolyak@ukr.net
ORCID ID 0009-0003-1259-2488*

СПРИЯННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ В РАМКАХ УРЯДОВОГО ПРОЄКТУ «ЄРОБОТА»

У процесі євроінтеграції України, адміністративної реформи, забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб в Україні, подолання негативних наслідків повномасштабної агресії РФ, розвитку економіки України, важливого значення набуває дослідження проблематики сприяння підприємницькій діяльності внутрішньо переміщених осіб в Україні в рамках урядового проєкту «ЄРобота».

Дослідження сприяння підприємницькій діяльності внутрішньо переміщених осіб в Україні в рамках урядового проєкту «ЄРобота», сприятиме пошуку рішень оптимальних задля вдосконалення окремих елементів урядового проєкту «ЄРобота», практики реалізації права на підприємницьку діяльність внутрішньо переміщених осіб в Україні, удосконаленню діяльності в даній сфері уповноважених суб'єктів.

Метою доповіді є охарактеризувати проблематику сприяння підприємницькій діяльності внутрішньо переміщених осіб в Україні в рамках урядового проєкту «ЄРобота».

Проблематика сприяння підприємницькій діяльності внутрішньо переміщених осіб в Україні в рамках урядового проєкту «ЄРобота» є актуальною, а окремі аспекти її були предметом дослідження сучасних науковців, зокрема: Д. Андрієнко, Я. Лазура, Ю. Маркуц, та Т. Маршалок.

Мотивації внутрішньо переміщеним особам на облік ставати сприятимуть запроваджені Урядом програми їх підтримки, адже без реєстрації такі особи не зможуть отримувати таку допомогу [1], зокрема і урядовий проєкт “ЄРобота”.

Важливе значення у рамках адміністративно-правового регулювання різних видів підтримки діючого бізнесу для внутрішньо переміщених осіб в Україні має урядовий проєкт “ЄРобота”, запроваджений Урядом у липні 2022 року. Урядовий проєкт “ЄРобота” передбачає надання грантів

громадянам України для започаткування бізнесу, розвитку підприємництва та й навчання. Його спрямовано на активізацію підприємницької діяльності та й стимулювання створення робочих місць. Проект включає шість грантових програм, зокрема, громадяни України можуть отримати:

- гранти для розвитку переробного підприємства;
- мікрогранти для створення власного бізнесу;
- державне фінансування закладки саду;
- грант на реалізацію стартапу, у тому числі в сфері ІТ;
- кошти для розвитку тепличного господарства;
- кошти на навчання ІТ-спеціальностям.

Отримати такі гранти можуть як підприємці-початківці, так і люди, які вже мають досвід у бізнесі. Подача такої заявки на грант здійснюється відповідно через Портал Дія [2].

Найзатребуванішою є програма мікрогрантів “Власна справа” серед українців, за якою можна отримати до 250 тис. грн. Одним із бенефіціаріїв цієї програми є підприємство «Цітіус С», яке здійснює виробництва бронескла та капсул бронеавтомобілів. Воно змушене було релокуватись двічі через війну. Спочатку ще у 2014 році компанія через російську окупацію разом із працівниками та й обладнанням залишила рідний Крим і переїхала в Запорізьку область.

Коли вже почалося повномасштабне вторгнення у 2022 році, підприємство це релокувалося вже вдруге – із Мелітополя на захід України. Місто Мелітополь було майже одразу захоплено, тож цього разу, на жаль, вивезти нічого не вдалося, тому що обладнання занадто важке, а розібрати його неможливо, а часу організувати його перевезення просто не було, тому з собою брали лише найцінніше своїх працівників. Виїхали всі головні майстри компанії, усього вісім родин.

Частину своїх автомобілів дана компанія на початку вторгнення передала Київській теробороні – на них евакуювали цивільних із окупованих районів Київщини. Один із таких рейсів попав під кулеметний вогонь росіян, але всі пасажирів цього рейсу вижили, бо бронекapsула автомобіля витримала кулеметний вогонь.

На новому місці компанії промислові потужності довелося відновлювати з нуля. На щастя, партнери компанії їй довіряють, бо вже раз вони довели, що вистоять за будь-яких обставин. Частину нового обладнання їм вдалося закупити за допомогою програми грантової «Власна справа». Вже у жовтні 2022 року це підприємство відновило виробництво скла, а пізніше вже запустили й другий цех, вдалося покращити, навіть, показники ефективності підприємства. Зараз тут збирають не тільки автомобілі інкасації, але й і техніку для гуманітарного розмінування в Україні [3].

Одним із бенефіціаріїв є Оксана Макарова, яка із дворічним сином виїхала із Маріуполя 18 березня 2022 р. Прихисток вона знайшла у селі Милуші Луцького району Волинської області, її чоловік зараз захищає Україну. Згодом жінка розпочала шити військове спорядження самостійно, оскільки був в неї досвід у швейній справі. Шують в цеху жіночі і чоловічі плитоноски, дощовики, РПС, баули тощо. Останні розробки для військових – це є тактичний медичний наплічник. Також О. Макарова отримала допомогу на розвиток власного бізнесу у розмірі 250 тис. грн в рамках урядової програми «Робота». А саме – для її смоляної майстерні. Оксана Макарова виготовляє нині також підставки та годинники із епоксидної смоли [4].

Іншим бенефіціарієм даної грантової програми є Людмила Кирилова – співвласниця бренду Miracle Kids. Перші кроки для неї були непростими: треба їй було розібратись, як працює фешн-індустрія, що саме таке виробництво одягу і взуття, де брати матеріали тощо. Вперед рухала цікавість та й бажання зробити “вау-продукт”. Тільки почало усе налагоджуватись, як почалася епідемія ковіду, але згодом виявилось, що пандемія дала новий поштовх – Miracle Kids вже об’єднав навколо себе декілька магазинів дитячого одягу, які обмінювались аудиторіями, й всі вони від цього виграли. Саме у цей час прийшла Людмила до рішення створювати не тільки для дітей одяг, але й для їхніх батьків – “сімейні луки”. Так і з’явилась перспектива розширення виробництва.

Новим викликом для її бізнесу стало повномасштабне вторгнення росії. Людмила болісно переживала ці зміни: багато членів колективу поїхали із України, виробництво зупинилося, і що робити далі – було зовсім незрозуміло.

Про урядову грантову програму “Власна справа” пані Людмила дізналась від свого брата, який пішов захищати Україну, і вирішила спробувати отримати цей грант. Все вийшло! Грантові кошти нею були витрачені на нове обладнання, що дало змогу їй нарешті відновити й розширити виробництво та збільшити оборти її бізнесу[5].

Ще одним із бенефіціаріїв є Мар’яна Вершиніна – громадська активістка, яка вже 10 років очолює ГО «Мама Прикарпаття», що об’єднує 12 тисяч жінок в м. Івано-Франківську.

26 лютого 2022 року Мар’яна об’єднала своїх знайомих психологів та й запустила центр невідкладної психологічної допомоги для людей, котрі тікали від війни. Більшість з них це жінки із дітьми. Навесні стала вже очевидною потреба не лише в психологічній підтримці — комунальні дитсадки не справлялись із потоком переселенців-дітей. До того ж, із окупованих територій люди привозили досвід моторошних історій, а діти, яким провести довелося тижні у підвалах, приїжджали дуже налякані і іноді не говорили.

Тож у травні пані Мар'яна відкрила Центр Психології і Розвитку «Разом» – дитсадок для внутрішньо переміщених осіб, із фокусом на психологічну допомогу. Тут із дітьми працюють терапевти, логопеди та й посилено вивчають англійську мову. Мама можуть отримати теж допомогу та підтримку в пошуку роботи. На отриманий грант за урядовою програмою «Власна справа» вона придбала для садочку меблі, постелі для ліжечок та й посуд [6].

Держава вже інвестувала у розвиток малого і середнього бізнесу 4,4 млрд грн. Гранти на започаткування або ж розширення своєї справи отримали вже 8 000 українців через «Робота». Ці інвестиції вже працюють – створені нові компанії, діючі компанії збільшили свої виробничі потужності та відкрили свої нові лінії. А ще це нових майже 30 тисяч робочих місць на малих та й середніх підприємствах. Окрім того, отримувачі грантів уже сплатили до бюджету вже понад 800 млн грн податків та й зборів і таким чином вже повернули частину інвестованих державою коштів.

Загалом із початку запуску проекту «Робота» в липні 2022 року, станом на травень 2023 року:

- за програмою «Власна справа» – вже видано 7305 мікрогрантів на 1,7 млрд грн;
- на садівництво і розвиток тепличного господарства – видані 122 гранти на 490 млн грн;
- на розвиток переробних підприємств – видані 417 грантів на 2,2 млрд грн;
- ветеранам і членам їхніх родин – видані 83 гранти на 28 млн грн [7].

Нижче розглянемо більш детально гранти для розвитку переробного підприємства. Дане питання врегульовано на основі Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання грантів для переробних підприємств» від 24 червня 2022 р. № 739 [8].

Розмір гранту, який надається для розвитку переробного підприємства одному отримувачу, не перевищує 8 млн. гривень. Гранти ці надаються за умови їх співфінансування із отримувачем у наступному співвідношенні:

- для грантів, отримувачами котрих є суб'єкти господарювання, які зареєстровані і провадять чи планують провадити підприємницьку діяльність на територіях активних бойових дій, або ж територіях активних бойових дій, на котрих функціонують державні електронні інформаційні ресурси, і тимчасово окупованих рф територіях, включених до переліку територій, де ведуться (велися) бойові дії або ж тимчасово окупованих рф, затвердженого наказом Мініреінтеграції, для яких визначено дату завершення бойових дій або ж тимчасової окупації,

до 80 відсотків від вартості проекту – за рахунок коштів грантів, не менше як 20 відсотків – за рахунок вже коштів отримувача (власних або ж кредитних);

– для всіх інших грантів, рішення щодо надання яких прийнято, до 50 відсотків від вартості проекту – за рахунок грантів, а не менше як 50 відсотків – за рахунок вже коштів отримувача (власних або ж кредитних).

Внесок за рахунок ж власних коштів отримувача (не кредитних коштів) має становити не менше як 20 відсотків від вартості проекту.

Отримувач отримувати може один грант або ж для створення одного нового переробного підприємства, або ж для збільшення потужностей вже існуючого виробництва діючого переробного підприємства. Грант надають лише одному отримувачу із урахуванням пов'язаних з ним осіб.

У випадку руйнації такого переробного підприємства внаслідок збройної агресії рф держава компенсує такому отримувачу його власний внесок в повному обсязі, сплата котрого підтверджується документально.

Визначення шкоди і збитків, завданих внаслідок збройної агресії рф, здійснюється відповідно до Порядку визначення шкоди і збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії рф, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 326 [9].

Гранти надаються такі для створення нових виробництв переробних підприємств або ж збільшення потужностей вже існуючих виробництв переробних підприємств задля покриття таких напрямів витрат, як:

– доставка та введення у експлуатацію основних засобів виробництва (верстатів і технологічного обладнання), включаючи їх програмне забезпечення.

– придбання основних засобів виробництва (машини й обладнання), котре не підлягає відчуженню до виконання умов договору про надання гранту (окрім випадків відчуження їх внаслідок звернення стягнення уповноваженим банком на нього відповідно до договору застави);

Надання таких грантів отримувачам здійснюється Мінекономіки і Державним центром зайнятості через банки, в яких більше 50% акцій належить державі (далі – уповноважені банки). Обмін інформацією і даними здійснюється між ними відповідно до договору про взаємодію між Мінекономіки, технічним адміністратором Порталу Дія, Мінцифри, Державним центром зайнятості і уповноваженим банком (далі – договір про взаємодію).

Для виплати отримувачам грантів за рахунок коштів програми бюджетної “Надання грантів для створення або розвитку бізнесу”

Мінекономіки в Казначействі відкриває реєстраційні рахунки загального і спеціального фондів державного бюджету.

Виплата грантів отримувачам за рахунок коштів Фонду здійснюється із окремого рахунка 3554 “Рахунки державних цільових фондів”, відкритого у Казначействі для обслуговування коштів Фонду (далі – рахунок Фонду), у межах обсягу коштів, передбачених у бюджеті Фонду за відповідним напрямом на поточний бюджетний період.

Отже, важливе значення у рамках адміністративно-правового регулювання різних видів підтримки діючого бізнесу для внутрішньо переміщених осіб в Україні має урядовий проєкт “єРобота”. Він передбачає надання грантів громадянам України для започаткування бізнесу, розвитку підприємництва та й навчання, і вже чимало є успішних прикладів із його реалізації в різних сферах бізнесу.

Існують перспективи подальших наукових досліджень у даному напрямку, зокрема, щодо: порівняльно-правового аналізу адміністративно-правового забезпечення права на підприємницьку діяльність внутрішньо переміщених осіб в Україні та країнах ЄС; реформування адміністративного законодавства України; міжнародного співробітництва України з питань прав внутрішньо переміщених осіб.

Отже, у даній доповіді охарактеризовано проблематику сприяння підприємницькій діяльності внутрішньо переміщених осіб в Україні в рамках урядового проєкту «єРобота».

Література:

1. Маршалок Т., Маркуц Ю., Андрієнко Д. Підтримка внутрішньо переміщених осіб: поточний стан та що робити далі? URL: <https://voxukraine.org/pidtrymka-vnutrishno-peremishhenyh-osib-potochnyj-stan-ta-shho-robyty-dali> (дата звернення: 17.05.2023).

2. єРОБОТА: гранти від держави на відкриття чи розвиток бізнесу. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=94321ef8-1418-479c-a69f-f3d0fdb8b977&title=Robota-GrantiVidDerzhaviNaVidkrittiaChiRozvitokBiznesu> (дата звернення: 17.05.2023).

3. єРОБОТА: Виробник бронев автомобілів «ЦІПУС» двічі релокувався через війну. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=11490daf-4414-4027-ad61-0907031d4f65&title=Robota-Virobnik> (дата звернення: 17.05.2023).

4. Успішний приклад релокації малого бізнесу: як у Луцьку переселенка з Маріуполя розвиває виробництво. URL: <https://www.volynnews.com/news/all/uspishnyy-pryklad-relokatsiyi-maloho-biznesu-iaak-u-lutsku-pereselenka-z-mariupolia-rozvyvaye-vyrobnytstvo/> (дата звернення: 17.05.2023).

5. «РОБОТА»: MIRACLE KIDS відновили та розширили виробництво одягу та взуття. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=aa51989f-abce-4729-a5b3-b90c6ca8c6d&title=Robota-MiracleKids> (дата звернення: 18.05.2023).

6. «РОБОТА»: в Івано-Франківську працює садочок для дітей переселенців. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=8851107e-8bcc-4148-81e1-1f0735834e69&title=Robota-Ivanofrankivsku> (дата звернення: 18.05.2023).

7. «РОБОТА»: 8 000 підприємців отримали гранти від держави для розвитку бізнесу на 4,4 млрд. грн. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=428a2762-6f78-4e8a-a189-b683991b0936&title=Robota-8-000-Pidprimtsiv> (дата звернення: 19.05.2023).

8. Деякі питання надання грантів для переробних підприємств: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 червня 2022 р. № 739. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 19.05.2023).

9. Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 326. *Офіційний вісник України*. 2022. № 26. Ст. 1413.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-318-0-58>

Ждан М.Д.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О. І. Процевського
Харківського національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди*

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ОЗНАКИ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНЯЄ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ТРУДОВИХ ПРАВ ГРОМАДЯН

Кримінально-правові ознаки особи в межах кримінологічної характеристики є факультативними, оскільки, фактично, вони призначені для правильної кваліфікації діяння, а також встановлення обставин, які його обтяжують або пом'якшують. В контексті кримінальних правопорушень проти трудових прав особи важливими для аналізу та оцінки є дані щодо вчинення їх у складі організованої